Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK VŠEOBECNÉHO SÚDU (desiata rozšírená komora)

z 9. júna 2021 *

„Štátna pomoc – Nemecký trh leteckej dopravy – Verejná pôžička ručená Nemeckom v prospech spoločnosti Condor Flugdienst v rámci pandémie COVID-19 – Rozhodnutie o nevznesení námietok – Pomoc určená na náhradu škody spôsobenej mimoriadnou udalosťou – Článok 107 ods. 2 písm. b) ZFEÚ – Posúdenie škody – Príčinná súvislosť – Povinnosť odôvodnenia – Zachovanie účinkov rozhodnutia“

Vo veci T-665/20,

Ryanair DAC, so sídlom vo Swords (Írsko), v zastúpení: E. Vahida, F.-C. Laprévote, V. Blanc, S. Rating a I.-G. Metaxas-Maranghidis, advokáti,

žalobkyňa,

proti

Európskej komisii, v zastúpení: L. Flynn, F. Tomat s V. Bottka, splnomocnení zástupcovia,

žalovanému,

ktorú v konaní podporujú:

Spolková republika Nemecko, v zastúpení: J. Möller, R. Kanitz a P.-L. Krüger, splnomocnení zástupcovia,

a

Francúzska republika, v zastúpení: E. de Moustier a P. Dodeller, splnomocnení zástupcovia,

a

Condor Flugdienst GmbH, so sídlom v Kelsterbachu (Nemecko), v zastúpení: A. Birnstiel a S. Blazek, advokáti,

vedľajší účastníci konania,

ktorej predmetom je návrh podaný na základe článku 263 ZFEÚ na zrušenie rozhodnutia Komisie C(2020) 2795 final z 26. apríla 2020 týkajúceho sa štátnej pomoci SA.56867 (2020/NN, ex 2020/PN) – Nemecko – Náhrada škody spôsobenej pandémiou COVID-19 spoločnosti Condor Flugdienst,

* Jazyk konania: angličtina.

VŠEOBECNÝ SÚD (desiata rozšírená komora),

v zložení: predseda komory A. Kornezov (spravodajca), sudcovia E. Buttigieg, K. Kowalik-Bańczyk, G. Hesse a M. Stancu,

tajomník: I. Pollalis, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 18. marca 2021,

vyhlásil tento

Rozsudok

Okolnosti predchádzajúce sporu

1 Condor Flugdienst GmbH (ďalej len „Condor“) je letecká spoločnosť, ktorá zabezpečuje charterové lety a ktorej sídlo sa nachádza v Kelsterbachu (Nemecko). Poskytuje služby leteckej dopravy individuálnym zákazníkom a cestovným kanceláriám z Frankfurtu, Düsseldorfu, Mníchova a Hamburgu (Nemecko), pričom sa zameriava na trh s rekreačnými pobytmi.

2 Condor bola predtým vo vlastníctve spoločnosti Thomas Cook Group plc (ďalej len „skupina Thomas Cook“). Dňa 23. septembra 2019 skupina Thomas Cook ukončila svoju činnosť a súd v jej prípade nariadil likvidáciu. Z dôvodu úzkych operačných a finančných väzieb medzi touto skupinou a spoločnosťou Condor čelila táto spoločnosť tiež finančným ťažkostiam a v dôsledku toho musela 25. septembra 2019 podať návrh na začatie konkurzného konania.

3 V ten istý deň Spolková republika Nemecko oznámila Európskej komisii individuálnu pomoc v prospech spoločnosti Condor vo forme úveru na záchranu vo výške 380 miliónov eur, na ktorý bola poskytnutá štátna záruka. Cieľom tohto opatrenia bolo umožniť spoločnosti Condor pokračovať vo svojej činnosti až dovtedy, kým si nevytvorí vlastnú hotovostnú rezervu, ktorá jej umožní vykonávať činnosť nezávisle od skupiny Thomas Cook. Cieľom uvedeného opatrenia bolo teda zachovať riadenú leteckú dopravu a obmedziť nepriaznivé dôsledky pre spoločnosť Condor spôsobené likvidáciou jej materskej spoločnosti. Komisia rozhodnutím zo 14. októbra 2019, C(2019) 7429 final týkajúcim sa štátnej pomoci SA.55394 (2019/N) – Nemecko – Pomoc na záchranu spoločnosti Condor, schválila pomoc.

4 Dňa 24. apríla 2020 Spolková republika Nemecko oznámila Komisii v súlade s článkom 108 ods. 3 ZFEÚ ďalšiu individuálnu pomoc v prospech spoločnosti Condor vo forme dvoch pôžičiek, ktorých bola ručiteľkou, spolu s dotovanými úrokmi. Cieľom tohto opatrenia bolo priamo čiastočne nahradiť spoločnosti Condor škodu, ktorá jej bola spôsobená zrušením alebo preprogramovaním letov v dôsledku zavedenia obmedzení cestovania, a najmä v dôsledku opatrení proti šíreniu nákazy v kontexte pandémie COVID-19.

5 Dňa 26. apríla 2020 Komisia prijala rozhodnutie C(2020) 2795 final týkajúce sa štátnej pomoci SA.56867 (2020/N, ex 2020/PN) – Nemecko – Náhrada škody spôsobenej pandémiou COVID-19 poskytnutá spoločnosti Condor (ďalej len „napadnuté rozhodnutie“), v ktorom dospela k záveru, že dotknuté opatrenie predstavuje štátnu pomoc v zmysle článku 107 ods. 1 ZFEÚ zlučiteľnú s vnútorným trhom podľa článku 107 ods. 2 písm. b) ZFEÚ.

Konanie a návrhy účastníkov konania

6 Podaním doručeným do kancelárie Všeobecného súdu 6. novembra 2020 podala žalobkyňa, Ryanair DAC, žalobu, na základe ktorej sa začalo toto konanie.

7 Návrhom podaným do kancelárie Všeobecného súdu v ten istý deň žalobkyňa požiadala o prejednanie tejto veci v skrátenom súdnom konaní v súlade s článkami 151 a 152 Rokovacieho poriadku Všeobecného súdu. Rozhodnutím z 2. decembra 2020 Všeobecný súd (desiata komora) vyhovel návrhu na prejednanie veci v skrátenom súdnom konaní.

8 Komisia podala vyjadrenie k žalobe do kancelárie Všeobecného súdu 21. decembra 2020.

9 Podľa článku 106 ods. 2 rokovacieho poriadku žalobkyňa predložila 28. decembra 2020 odôvodnenú žiadosť o nariadenie pojednávania.

10 Všeobecný súd podľa článku 28 rokovacieho poriadku na návrh desiatej komory rozhodol o postúpení veci rozšírenému rozhodovaciemu zloženiu.

11 Podaniami podanými do kancelárie Všeobecného súdu 4. januára, 27. januára a 28. januára 2021 Spolková republika Nemecko, Condor a Francúzska republika podali návrh na vstup vedľajšieho účastníka do konania na podporu návrhov Komisie.

12 Rozhodnutiami z 18. januára a 9. februára 2021 predseda desiatej komory Všeobecného súdu povolil vstup Spolkovej republiky Nemecko a Francúzskej republiky do konania ako vedľajších účastníkov konania.

13 Uznesením z 11. februára 2021 predseda desiatej komory Všeobecného súdu povolil spoločnosti Condor vstúpiť do konania ako vedľajší účastník konania.

14 Opatreniami na zabezpečenie priebehu konania oznámenými 19. januára a 11. februára 2021 bolo Spolkovej republike Nemecko, Francúzskej republike a spoločnosti Condor povolené podľa článku 154 ods. 3 rokovacieho poriadku podať vyjadrenie vedľajšieho účastníka konania.

15 Spolková republika Nemecko pripojila k svojmu vyjadreniu vedľajšieho účastníka konania dôvernú verziu napadnutého rozhodnutia. Na pojednávaní Komisia a Condor potvrdili, že nemajú námietky proti tomu, aby bola dôverná verzia napadnutého rozhodnutia poskytnutá žalobkyni a aby Všeobecný súd na ňu odkázal v konečnom rozhodnutí. Toto bolo zaznamenané v zápisnici z pojednávania.

16 Žalobkyňa navrhuje, aby Všeobecný súd:

– zrušil napadnuté rozhodnutie,

– uložil Komisii povinnosť nahradiť trovy konania.

17 Komisia navrhuje, aby Všeobecný súd:

– zamietol žalobu ako nedôvodnú,

– uložil žalobkyni povinnosť nahradiť trovy konania.

18 Francúzska republika navrhuje, aby Všeobecný súd zamietol žalobu ako neprípustnú v rozsahu, v akom spochybňuje dôvodnosť napadnutého rozhodnutia, a vo zvyšnej časti ju z vecného hľadiska zamietol. Subsidiárne navrhuje, aby Všeobecný súd zamietol žalobu v celom jej rozsahu.

19 Spolková republika Nemecko a Condor podobne ako Komisia navrhujú, aby Všeobecný súd zamietol žalobu ako nedôvodnú a uložil žalobkyni povinnosť nahradiť trovy konania.

Právny stav

20 Žalobkyňa na podporu svojej žaloby uvádza štyri žalobné dôvody, pričom prvý žalobný dôvod sa zakladá na porušení zásad zákazu diskriminácie, slobodného poskytovania služieb a slobody usadiť sa, druhý na nesprávnom uplatnení článku 107 ods. 2 písm. b) ZFEÚ a na zjavne nesprávnom posúdení týkajúcom sa primeranosti pomoci, tretí na tvrdení, že Komisia mala začať konanie vo veci formálneho zisťovania a štvrtý na porušení povinnosti odôvodnenia v zmysle článku 296 ZFEÚ.

O prípustnosti

21 Žalobkyňa v bodoch 33 až 41 žaloby tvrdí, že má aktívnu legitimáciu ako „príslušná strana“ v zmysle článku 108 ods. 2 ZFEÚ a ako „zainteresovaná strana“ v zmysle článku 1 písm. h) nariadenia Rady (EÚ) 2015/1589 z 13. júla 2015 stanovujúceho podrobné pravidlá na uplatňovanie článku 108 ZFEÚ (Ú. v. EÚ L 248, 2015, s. 9), čo jej na účely ochrany svojich procesných právu umožňuje podať žalobu o neplatnosť proti napadnutému rozhodnutiu, ktoré bolo prijaté bez začatia konania vo veci formálneho zisťovania.

22 Keďže je so spoločnosťou Condor v konkurenčnom postavení, mohli by byť záujmy žalobkyne dotknuté poskytnutím predmetného opatrenia pomoci, ktoré by spoločnosti Condor umožnilo udržať sa na trhu ako dotovaný konkurent napriek negatívnym dôsledkom pandémie COVID-19. Žalobkyni, ktorá je druhou najväčšou leteckou spoločnosťou v Nemecku, však takáto podpora nebola poskytnutá.

23 Komisia nespochybňuje prípustnosť žaloby.

24 Francúzska republika sa domnieva, že žalobkyňa nemá aktívnu legitimáciu na napadnutie dôvodnosti napadnutého rozhodnutia, a preto prvý a druhý žalobný dôvod sú neprípustné. Francúzska republika však nespochybňuje prípustnosť tretieho žalobného dôvodu, keďže žalobkyňa je podľa nej nepochybne príslušnou stranou v zmysle článku 108 ods. 2 ZFEÚ, ani prípustnosť štvrtého žalobného dôvodu.

25 Treba konštatovať, že prípustnosť žaloby nie je spochybnená v rozsahu, v akom ňou žalobkyňa tvrdí, že Komisia mala začať konanie vo veci formálneho zisťovania uvedené v článku 108 ods. 2 ZFEÚ.

26 V rámci preskúmania upraveného v článku 108 ZFEÚ treba rozlišovať dve fázy. Po prvé fázu predbežného preskúmania upravenú v článku 108 ods. 3 ZFEÚ, ktorá Komisii umožňuje vytvoriť si prvotný názor na zlučiteľnosť dotknutej pomoci. Po druhé konanie vo veci formálneho zisťovania upravené v článku 108 ods. 2 ZFEÚ, ktoré Komisii umožňuje získať úplné informácie o údajoch týkajúcich sa veci. Práve v rámci tohto konania stanovuje Zmluva o FEÚ povinnosť Komisie umožniť účastníkom predložiť ich pripomienky (rozsudky z 19. mája 1993, Cook/Komisia, C-198/91, EU:C:1993:197, bod 22; z 15. júna 1993, Matra/Komisia, C-225/91, EU:C:1993:239, bod 16, a z 15. októbra 2018, Vereniging Gelijkberechtiging Grondbezitters a i./Komisia, T-79/16, neuverejnený, EU:T:2018:680, bod 46).

27 Ak konanie vo veci formálneho zisťovania nebolo začaté, príslušné strany, ktoré mohli predložiť pripomienky počas tejto druhej fázy, strácajú túto možnosť. Na účely nápravy majú možnosť napadnúť rozhodnutie Komisie o nezačatí konania vo veci formálneho zisťovania na súde Európskej únie. Žaloba o neplatnosť rozhodnutia založeného na článku 108 ods. 3 ZFEÚ, ktorú podala príslušná strana v zmysle článku 108 ods. 2 ZFEÚ, je teda prípustná, ak chce žalobca chrániť svoje procesné práva, ktoré mu priznáva toto posledné uvedené ustanovenie (pozri rozsudok z 18. novembra 2010, NDSHT/Komisia, C-322/09 P, EU:C:2010:701, bod 56 a citovanú judikatúru).

28 V prejednávanej veci Komisia nezačala konanie vo veci formálneho zisťovania a žalobkyňa sa v rámci tretieho žalobného dôvodu poukazuje na porušenie svojich procesných práv. S prihliadnutím na článok 1 písm. h) nariadenia 2015/1589, konkurujúci podnik príjemcu opatrenia pomoci patrí nepochybne medzi „príslušné strany“ v zmysle článku 108 ods. 2 ZFEÚ (rozsudok z 3. septembra 2020, Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten in Nederland a i./Komisia, C-817/18 P, EU:C:2020:637, bod 50; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok z 18. novembra 2010, NDSHT/Komisia, C-322/09 P, EU:C:2010:701, bod 59).

29 V prejednávanej veci je nesporné, že medzi žalobkyňou a spoločnosťou Condor ako príjemcom pomoci existuje konkurenčný vzťah. Žalobkyňa totiž uviedla, čo nebolo spochybnené, že sa podieľa na leteckej doprave Nemecka už viac ako 20 rokov, že v roku 2019 prepravila 19 miliónov cestujúcich z alebo do Nemecka a že mala 9 % podiel na nemeckom trhu, čo z nej robí druhú najväčšiu leteckú spoločnosť v Nemecku. Žalobkyňa tiež zdôraznila, že jej letový program na leto 2020, ktorý bol naplánovaný ešte pred vypuknutím pandémie COVID-19, zahŕňal 265 liniek s odletom zo 14 nemeckých letísk. Okrem toho v bode 15 napadnutého rozhodnutia Komisia konštatovala, že niektoré destinácie zastrešované spoločnosťou Condor boli tiež zastrešované žalobkyňou a že tieto letecké spoločnosti sú v konkurenčnom postavení, pokiaľ ide o predaj „holých sedadiel“, t. j. miest predávaných priamo individuálnym zákazníkom. Žalobkyňa je teda príslušnou stranou, ktorá má záujem na zabezpečení ochrany procesných práv, ktoré jej vyplývajú z článku 108 ods. 2 ZFEÚ.

30 Treba teda uznať prípustnosť žaloby v rozsahu, v akom sa žalobkyňa dovoláva porušenia svojich procesných práv.

31 Za týchto okolností treba konštatovať, že tretí žalobný dôvod, ktorým sa žalobkyňa výslovne domáha dodržiavania svojich procesných práv, je prípustný vzhľadom na postavenie žalobkyne ako príslušnej strany, ako bolo preukázané v bode 29 vyššie. Žalobkyňa totiž môže na účely zachovania procesných práv, ktoré sú jej priznané v rámci konania vo veci formálneho zisťovania, uvádzať dôvody, ktoré môžu preukázať, že posúdenie informácií a dôkazov, ktoré mala Komisia k dispozícii alebo mohla mať k dispozícii vo fáze predbežného preskúmania oznámeného opatrenia, vyvolalo pochybnosti o jeho zlučiteľnosti s vnútorným trhom (pozri v tomto zmysle rozsudky z 22. decembra 2008, Régie Networks, C-333/07, EU:C:2008:764, bod 81; z 9. júla 2009, 3F/Komisia, C-319/07 P, EU:C:2009:435, bod 35, a z 24. mája 2011, Komisia/Kronoply a Kronotex, C-83/09 P, EU:C:2011:341, bod 59).

32 Okrem toho treba pripomenúť, že žalobkyňa je na preukázanie porušenia jej procesných práv z dôvodu pochybností, ktoré malo sporné opatrenie vyvolať, pokiaľ ide o jeho zlučiteľnosť s vnútorným trhom, oprávnená uviesť tvrdenia, ktorými sa snaží preukázať, že konštatovanie zlučiteľnosti tohto opatrenia s vnútorným trhom, ku ktorému dospela Komisia, je nesprávne, čo *a fortiori* môže viesť k preukázaniu, že Komisia mala pri posudzovaní zlučiteľnosti tohto opatrenia s vnútorným trhom pochybnosti. Všeobecný súd je preto oprávnený preskúmať vecné tvrdenia predložené žalobkyňou s cieľom overiť, či môžu podložiť ňou výslovne predložený žalobný dôvod týkajúci sa existencie pochybností odôvodňujúcich začatie konania uvedeného v článku 108 ods. 2 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudky z 13. júna 2013, Ryanair/Komisia, C-287/12 P, neuverejnený, EU:C:2013:395, body 57 až 60, a zo 6. mája 2019, Scor/Komisia, T-135/17, neuverejnený, EU:T:2019:287, bod 77).

33 Pokiaľ ide o štvrtý žalobný dôvod založený na porušení povinnosti odôvodnenia, treba zdôrazniť, že porušenie povinnosti odôvodnenia patrí medzi porušenia podstatných formálnych náležitostí a predstavuje dôvod týkajúci sa verejného poriadku, ktorý musí súd Únie zohľadniť *ex offo* a netýka sa vecnej zákonnosti napadnutého rozhodnutia (pozri v tomto zmysle rozsudok z 2. apríla 1998, Komisia/Sytraval a Brink’s France, C-367/95 P, EU:C:1998:154, body 67 až 72).

O veci samej

34 Najskôr je potrebné preskúmať štvrtý žalobný dôvod.

O štvrtom žalobnom dôvode založenom na porušení povinnosti odôvodnenia

35 Svojím štvrtým žalobným dôvodom žalobkyňa v podstate tvrdí, že napadnuté rozhodnutie nie je odôvodnené alebo z viacerých hľadísk je nedostatočne odôvodnené.

36 Žalobkyňa predovšetkým tvrdí, že Komisia v napadnutom rozhodnutí z právneho hľadiska dostatočne neodôvodnila posúdenie škody, ktorú má dotknuté opatrenie pomoci nahradiť, čo v podstate bráni tomu, aby Všeobecný súd overil primeranosť uvedeného opatrenia pomoci.

37 Na tieto účely žalobkyňa v rámci svojho druhého žalobného dôvodu predovšetkým uvádza, že Komisia nijako nevysvetlila dôvody, ktoré ju viedli k tomu, že do výpočtu výšky škôd, ktoré má dotknuté opatrenie pomoci nahradiť, zahrnula náklady spojené s predĺžením obdobia platobnej neschopnosti spoločnosti Condor v dôsledku neúspešného predaja tejto spoločnosti. Žalobkyňa v tejto súvislosti kritizuje odôvodnenie bodu 79 napadnutého rozhodnutia. Keďže vyššie uvedené náklady sú pritom vyššie než rozdiel medzi uvádzanými škodami a výškou pomoci, napadnuté rozhodnutie môže viesť k nadmernej kompenzácii, a teda k nesprávnemu uplatneniu článku 107 ods. 2 písm. b) ZFEÚ.

38 Komisia, ktorú podporuje Spolková republika Nemecko a Francúzska republika, spochybňuje túto argumentáciu. V rámci svojej odpovede na druhý žalobný dôvod tvrdí, že v bodoch 21 a 79 napadnutého rozhodnutia náležite preukázala, že predchádzajúce nepredvídateľné predĺženie konkurzného konania voči spoločnosti Condor bolo priamym dôsledkom predmetnej mimoriadnej udalosti. Condor by v prípade neexistencie pandémie COVID-19 a obmedzení, ktoré boli v tejto súvislosti prijaté, už v apríli 2020 nepodliehala konkurznému konaniu. Vysvetľuje, že prípadný investor od kúpnej zmluvy odstúpil z dôvodu hospodárskych a finančných ťažkostí, s ktorými sa stretla Condor a on sám z dôvodu pandémie COVID-19. Komisia tak tvrdí, že žalobkyňa v skutočnosti kritizuje dôvodnosť jej posúdenia v tejto súvislosti, a nie odôvodnenie obsiahnuté v napadnutom rozhodnutí v tejto súvislosti, ktoré umožňuje dokonale pochopiť jej analýzu.

39 Na úvod treba pripomenúť, že podľa ustálenej judikatúry má byť odôvodnenie, ktoré sa vyžaduje podľa článku 296 ZFEÚ, prispôsobené povahe predmetného aktu, pričom má jasným a jednoznačným spôsobom uvádzať úvahy inštitúcie, ktorá akt prijala, tak aby dotknutým osobám umožňovalo spoznať dôvody prijatého opatrenia a príslušnému súdu vykonávať svoje preskúmanie. Požiadavka odôvodnenia sa má posudzovať s prihliadnutím na okolnosti prejednávanej veci, najmä na obsah aktu, charakter uvádzaných dôvodov a záujem, ktorý môžu mať na získaní vysvetlení osoby, ktorým je akt určený, alebo ďalšie osoby priamo a osobne dotknuté takýmto aktom. Nevyžaduje sa, aby odôvodnenie špecifikovalo všetky relevantné skutkové a právne okolnosti, pretože otázka, či odôvodnenie aktu spĺňa požiadavky článku 296 ZFEÚ, má byť posudzovaná nielen z hľadiska jeho znenia, ale tiež jeho kontextu, ako aj súhrnu právnych predpisov upravujúcich dotknutú oblasť (rozsudok z 8. septembra 2011, Komisia/Holandsko, C-279/08 P, EU:C:2011:551, bod 125 a citovaná judikatúra).

40 Hoci je pravda, že inštitúcie nie sú povinné v odôvodnení rozhodnutí, ktoré prijímajú, zaujať stanovisko ku všetkým tvrdeniam, ktoré dotknuté osoby pred nimi uvedú v priebehu správneho konania, nič to nemení na skutočnosti, že musia uviesť skutkové a právne úvahy, ktoré majú v štruktúre ich rozhodnutí zásadný význam (pozri v tomto zmysle rozsudky z 10. júla 2008, Bertelsmann a Sony Corporation of America/Impala C-413/06 P, EU:C:2008:392, bod 169 a citovanú judikatúru, a z 18. septembra 2018, Duferco Long Products/Komisia, T-93/17, neuverejnený, EU:T:2018:558, bod 67).

41 Za týchto okolností rozhodnutie o nezačatí konania vo veci formálneho zisťovania podľa článku 108 ods. 2 ZFEÚ má obsahovať dôvody, pre ktoré sa Komisia domnieva, že nemá závažné ťažkosti s posúdením zlučiteľnosti dotknutej pomoci s vnútorným trhom a že aj stručné odôvodnenie tohto odôvodnenia treba považovať za dostatočné vzhľadom na požiadavku odôvodnenia, ktorú stanovuje článok 296 ZFEÚ, ak jasne a jednoznačne uvádza dôvody, pre ktoré sa Komisia domnievala, že neexistujú závažné ťažkosti, pričom otázka dôvodnosti tohto odôvodnenia vôbec nesúvisí s touto

požiadavkou (rozsudky z 27. októbra 2011, Rakúsko/Scheucher-Fleisch a i., C-47/10 P, EU:C:2011:698, bod 111, a z 12. mája 2016, Hamr – Sport/Komisia, T-693/14, neuverejnený, EU:T:2016:292, bod 54; pozri tiež v tomto zmysle rozsudok z 22. decembra 2008, Régie Networks, C-333/07, EU:C:2008:764, body 65, 70 a 71).

42 Podľa článku 107 ods. 2 písm. b) ZFEÚ, ktorý tvorí právny základ napadnutého rozhodnutia, je s vnútorným trhom zlučiteľná pomoc určená na náhradu škody spôsobenej prírodnými katastrofami alebo mimoriadnymi udalosťami. Keďže ide o výnimku zo všeobecnej zásady nezlučiteľnosti štátnej pomoci s vnútorným trhom stanovenej v článku 107 ods. 1 ZFEÚ, článok 107 ods. 2 písm. b) ZFEÚ sa má vykladať doslovne. V zmysle tohto ustanovenia sa teda môže poskytnúť len náhrada za hospodárske nevýhody, ktoré sú priamo spôsobené prírodnými katastrofami alebo inými mimoriadnymi udalosťami. Musí teda existovať priama súvislosť medzi škodami spôsobenými mimoriadnou udalosťou a štátnou pomocou a je nevyhnutné čo najpresnejšie posúdiť vzniknuté škody (rozsudok z 23. februára 2006, Atzeni a i., C-346/03 a C-529/03, EU:C:2006:130, bod 79).

43 Komisia musí ďalej overiť, či sú dotknuté opatrenia pomoci vhodné na náhradu škôd spôsobených mimoriadnymi okolnosťami, a zakázať opatrenia všeobecnej povahy a nezávislé od škôd, ktoré boli údajne spôsobené mimoriadnymi udalosťami (rozsudok zo 17. februára 2021, Ryanair/Komisia, T-259/20, vec v odvolacom konaní, EU:T:2021:92, bod 25). Je tiež potrebné, aby dotknutý členský štát obmedzil výšku kompenzácie na to, čo je nevyhnutné na nápravu škôd, ktoré vznikli príjemcom dotknutého opatrenia.

44 Z toho vyplýva, že na pomoc, ktorá môže byť vyššia, než je škoda, ktorá vznikla jej príjemcom, sa nevzťahuje článok 107 ods. 2 písm. b) ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 11. novembra 2004, Španielsko/Komisia, C-73/03, neuverejnený, EU:C:2004:711, body 40 a 41).

45 Skutočnosť, ktorá spôsobila škodu, ako je definovaná v napadnutom rozhodnutí, musí byť teda rozhodujúcou príčinou škody, ktorú má dotknutá pomoc napraviť, a musí byť priamo pôvodcom tejto škody. Priamy vzťah existuje len vtedy, ak je škoda priamym následkom danej udalosti bez toho, aby závisela od uvedenia iných príčin.

46 V prejednávanej veci treba v prvom rade uviesť, že z bodu 11 napadnutého rozhodnutia vyplýva, že cieľom dotknutej pomoci je poskytnúť spoločnosti Condor náhradu za „škody priamo spôsobené zrušením alebo preprogramovaním letov v dôsledku zavedenia obmedzení cestovania v súvislosti s pandémiou COVID-19, a najmä v dôsledku opatrení proti šíreniu nákazy“. Bod 84 napadnutého rozhodnutia výslovne potvrdzuje tento cieľ dotknutej pomoci.

47 Okrem toho Komisia v napadnutom rozhodnutí podrobne opísala obmedzenia cestovania uložené členskými štátmi a najmä Nemeckom. Vysvetľuje, že pandémia COVID-19 viedla k obmedzeniam cestovania na celom svete a k uzavretiu väčšiny liniek osobnej leteckej dopravy. Z tohto dôvodu Condor musela zrušiť alebo prehodnotiť prevažnú väčšinu svojich letov a pozastaviť lety pre veľkú časť svojej flotily (pozri najmä body 4, 9 a 72 napadnutého rozhodnutia).

48 Komisia v bode 59 svojho vyjadrenia k žalobe výslovne potvrdila, že cieľom dotknutého opatrenia pomoci bolo nahradiť spoločnosti Condor škodu za jej „straty spôsobené zrušením alebo preprogramovaním jej letov výlučne v dôsledku zavedenia obmedzení cestovania v súvislosti s pandémiou COVID-19“ a že napadnuté rozhodnutie „nepredpokladá náhradu za iné škody, ktoré mohli byť spôsobené z dôvodu pandémie COVID-19“. Komisia tiež vysvetľuje, že metóda použitá v napadnutom rozhodnutí na účely odhadu daných škôd nezahŕňa „iné zdroje škôd“, „okrem obmedzení cestovania“.

49 Je teda jasné, že podľa samotného znenia napadnutého rozhodnutia a tvrdení Komisie v jej vyjadrení k žalobe je cieľom dotknutého opatrenia pomoci nahradiť spoločnosti Condor škody, ktoré jej boli priamo spôsobené zrušením alebo preprogramovaním letov v dôsledku zavedenia obmedzení cestovania v súvislosti s pandémiou COVID-19, nie nejakú inú škodu, ktorá všeobecnejšie súvisí s uvedenou pandémiou.

50 Za týchto okolností treba v druhom rade preskúmať, či Komisia v napadnutom rozhodnutí z právneho hľadiska dostatočne vysvetlila dôvody, na základe ktorých dospela k záveru, že dodatočné náklady vynaložené spoločnosťou Condor z dôvodu predĺženia konkurzného konania, na ktoré odkazuje žalobkyňa, boli priamo spôsobené zrušením a preprogramovaním letov spoločnosti Condor v dôsledku obmedzení cestovania zavedených v súvislosti s pandémiou COVID-19.

51 Okrem toho treba spresniť, že Komisii, ktorá je poverená kontrolou zlučiteľnosti opatrení štátnej pomoci s vnútorným trhom, prináleží, aby sa ubezpečila o existencii takejto príčinnej súvislosti.

52 V prejednávanej veci Komisia pri posudzovaní výšky škody, ktorú má dotknuté opatrenie pomoci nahradiť, v podstate vychádzala z rozdielu medzi odhadmi ziskov pred zdanením (ďalej len „ZPD“) za obdobie od marca do decembra 2020, ktoré boli vykonané pred a po oznámení obmedzení cestovania a opatrení proti šíreniu nákazy. Tento rozdiel bol vyčíslený na 259,7 milióna eur. Okrem toho Komisia považovala za „legitímne“ pripočítať k tejto sume dodatočné náklady vynaložené spoločnosťou Condor z dôvodu predĺženia konkurzného konania tejto spoločnosti, ktoré nebolo možné predvídať, keď boli vykonané odhady ZDP po vypuknutí pandémie COVID-19 (bod 79 napadnutého rozhodnutia). Výška týchto dodatočných nákladov bola vyčíslená na 17 miliónov eur. Celková výška škody, za ktorú mala byť spoločnosti Condor poskytnutá náhrada, sa tak zvýšila na 276,7 milióna eur.

53 Pôvod dodatočných nákladov bol vysvetlený v bodoch 18 až 21 napadnutého rozhodnutia, z ktorých v podstate vyplýva, že od septembra 2019 bolo voči spoločnosti Condor vedené konkurzné konanie, teda dávno predtým, ako boli zavedené obmedzenia cestovania z dôvodu pandémie COVID-19, a že plán reštrukturalizácie vypracovaný v rámci tohto konania upravoval najmä jej predaj novému investorovi. Uvedený predaj však nebol úspešný, keďže uvedený investor oznámil koncom marca 2020 svoje rozhodnutie odstúpiť od plánovanej transakcie. Podľa bodu 21 napadnutého rozhodnutia „neúspešná snaha o predaj bude viesť k predĺženému konkurznému konaniu“, ktoré by viedlo k vzniku dodatočných nákladov vyčíslených na 17 miliónov eur.

54 Zdá sa, že z vyššie citovaných častí napadnutého rozhodnutia vyplýva, že predmetné dodatočné náklady vyplývali z neúspešnej snahy o uskutočnenie predaja spoločnosti Condor. Tento neúspech mal za následok, že konkurzné konanie prebiehajúce od septembra 2019 nemohlo byť ukončené podľa pôvodne stanoveného časového harmonogramu, ale muselo byť predĺžené, čo spôsobilo dodatočné náklady spojené s týmto konaním.

55 Napadnuté rozhodnutie však nevysvetľuje, v čom dodatočné náklady vzniknuté v rámci predĺženia konkurzného konania spoločnosti Condor boli priamo spôsobené zrušením alebo preprogramovaním letov tejto spoločnosti z dôvodu obmedzení cestovania zavedených v súvislosti s pandémiou COVID-19.

56 Po prvé je totiž potrebné uviesť, že Komisia v bode 79 napadnutého rozhodnutia len uviedla, že považuje za „legitímne“ doplniť dodatočné náklady vzniknuté v rámci predĺženia konkurzného konania spoločnosti Condor k uvádzaným škodám, pretože v čase, keď boli vykonané odhady ZDP po vypuknutí pandémie COVID-19, nebolo možné ich predvídať. Skutočnosť, že uvedené náklady boli alebo neboli v tom čase predvídateľné, však nepreukazuje, že boli priamo spôsobené zrušením a preprogramovaním letov spoločnosti Condor z dôvodu obmedzení cestovania zavedených v súvislosti s pandémiou COVID-19. Takisto v napadnutom rozhodnutí nestačí uviesť, že je

„legitímne“ doplniť uvedené náklady bez toho, aby Komisia dostatočne jasne a presne vysvetlila dôvody, pre ktoré sa domnievala, že ich rozhodujúca príčina spočívala vo vyššie uvedenom zrušení a preprogramovaní.

57 Po druhé napadnuté rozhodnutie nevysvetľuje ani to, aký bol dôvod neúspešného predaja spoločnosti Condor. Z toho vyplýva, že v napadnutom rozhodnutí nie je uvedená nijaká skutočnosť, ktorá by uvádzala, že tento predaj neuspel z dôvodu zrušenia a preprogramovania letov spoločnosti Condor z dôvodu obmedzení cestovania zavedených v súvislosti s pandémiou COVID-19.

58 Po tretie z napadnutého rozhodnutia vyplýva, že konkurzné konanie vedené od septembra 2019 bolo začaté z dôvodu finančných ťažkostí, ktorým čelila Condor v nadväznosti na likvidáciu jej materskej spoločnosti, a nie z dôvodu ťažkostí súvisiacich s pandémiou COVID-19. Uvedené konanie a s ním súvisiace náklady teda vychádzali zo situácie, ktorá predchádzala vypuknutiu tejto pandémie. Za týchto okolností mala Komisia s osobitnou pozornosťou preskúmať, či zrušenie a preprogramovanie letov spoločnosti Condor z dôvodu obmedzení cestovania zavedených v rámci pandémie COVID-19 bolo skutočne rozhodujúcou príčinou dodatočných nákladov, ktoré vznikli spoločnosti Condor z dôvodu predĺženia konkurzného konania, a v tejto súvislosti dostatočne z právneho hľadiska odôvodniť svoje rozhodnutie.

59 Aj za predpokladu, ako uviedla Komisia na pojednávaní, že by táto pandémia sťažila šance čo najskôr ukončiť konkurzné konanie, nič to nemení na tom, že napadnuté rozhodnutie nič nehovorí o tom, v čom spočíva podľa Komisie príčinný vzťah medzi zrušením a preprogramovaním letov spoločnosti Condor na jednej strane a vznikom uvedených dodatočných nákladov na druhej strane. Konkrétne, hoci Komisia v bode 21 napadnutého rozhodnutia uviedla, že uvedené náklady boli výsledkom neúspešného predaja spoločnosti Condor, nespresnila ani dôvod tohto neúspechu, ani to, či v dôsledku uvedeného neúspechu bola Condor povinná pokračovať v konkurznom konaní, alebo či mohla z neho vystúpiť bez ohľadu na uvedený neúspech. Zdá sa, že skutočnosť, že podľa bodu 21 napadnutého rozhodnutia uvedené predĺženie malo trvať dva až tri mesiace, zatiaľ čo podľa bodov 92 a 93 toho istého rozhodnutia neskorší predaj spoločnosti Condor bol považovaný za možný v júni 2022, naznačuje, že Condor mala v úmysle nepodliehať uvedenému konaniu dávno predtým a nezávisle od prípadného uskutočnenia tohto predaja a nezávisle od tohto predaja.

60 Po štvrté Komisia v napadnutom rozhodnutí nevysvetlila ani spôsob, akým boli posúdené dodatočné náklady vyplývajúce z predĺženia konkurzného konania, ani druh dotknutých nákladov. Okrem toho neodpovedala na otázku, či sa celková suma alebo len časť týchto nákladov považovala za priamo spôsobenú zrušením a preprogramovaním letov spoločnosti Condor.

61 Za týchto okolností vzhľadom na neexistenciu iných konkrétnych a overiteľných dôkazov v napadnutom rozhodnutí nie je možné, aby Všeobecný súd preskúmal, či Komisia mohla bez toho, aby mala pochybnosti v tejto súvislosti, dospieť k záveru, že existuje priama príčinná súvislosť medzi nákladmi spôsobenými predĺžením obdobia platobnej neschopnosti a zrušením a preprogramovaním letov spoločnosti Condor z dôvodu obmedzení cestovania zavedených v kontexte pandémie COVID-19.

62 Komisia nemôže zakladať svoje tvrdenie na skutočnosti, že nemecké orgány sa zaviazali *ex post* overiť, či výška pomoci presiahne sumu škôd, a vymáhať od spoločnosti Condor akúkoľvek nadmernú kompenzáciu, ktorá by z toho mohla vyplynúť (body 98 až 100 napadnutého rozhodnutia). Keďže totiž Komisia v napadnutom rozhodnutí dospela k záveru, že náklady súvisiace s predĺžením konkurzného konania sa majú pripočítať k náhrade škody, uvedené overenie *ex post* sa bude týkať len presného posúdenia týchto nákladov a nie právnej otázky, či uvedené náklady môžu alebo nemôžu byť predmetom náhrady na základe článku 107 ods. 2 písm. b) ZFEÚ.

63 Z toho vyplýva, že napadnuté rozhodnutie nie je v tejto súvislosti dostatočne odôvodnené.

64 Štvrtému žalobnému dôvodu sa musí teda vyhovieť, pričom nie je potrebné preskúmať ostatné tvrdenia, ktoré žalobkyňa uviedla v rámci tohto žalobného dôvodu.

65 Treba tiež uviesť, že podľa napadnutého rozhodnutia boli škody spôsobené spoločnosti Condor vyčíslené na 276,7 milióna eur, zatiaľ čo výška pomoci bola vyčíslená na 267,1 milióna eur. Na základe toho Komisia dospela k záveru, že dotknuté opatrenie pomoci nešlo nad rámec toho, čo bolo nevyhnutné na nápravu uvedených škôd (body 96 a 97 napadnutého rozhodnutia). Z toho vyplýva, že prípadné odpočítanie nákladov súvisiacich s predĺžením konkurzného konania, vyčíslených na 17 miliónov eur, od celkovej výšky škody v prípade, že by nebola splnená podmienka priamej príčinnej súvislosti, čo Všeobecný súd nemôže overiť z dôvodu nedostatočného odôvodnenia napadnutého rozhodnutia, by viedlo k tomu, že výška pomoci by presahovala sumu predmetnej škody, na základe čoho by bola táto pomoc nezlučiteľná s vnútorným trhom v súlade s uvedenou judikatúrou citovanou v bode 44 vyššie. Nedostatok odôvodnenia v napadnutom rozhodnutí v tejto súvislosti preto bráni Všeobecnému súdu preskúmať, či Komisia z právneho hľadiska správne dospela k záveru, že nemá závažné ťažkosti s posúdením zlučiteľnosti dotknutej pomoci s vnútorným trhom.

66 Nedostatok odôvodnenia, ktorým je poznačené napadnuté rozhodnutie, má teda za následok jeho zrušenie.

67 Napadnuté rozhodnutie musí byť preto zrušené bez toho, aby bolo potrebné skúmať ďalšie žalobné dôvody.

O zachovaní účinkov zrušeného rozhodnutia

68 Podľa ustálenej judikatúry ak to naliehavé dôvody právnej istoty odôvodňujú, má súd Únie na základe článku 264 druhého odseku ZFEÚ voľnú úvahu na to, aby v každom jednotlivom prípade uviedol, ktoré účinky aktu sa majú považovať za konečné (pozri v tejto súvislosti rozsudok z 22. decembra 2008, Régie Networks, C-333/07, EU:C:2008:764, bod 121 a citovanú judikatúru).

69 Z článku 264 druhého odseku ZFEÚ teda vyplýva, že ak to súd Únie považuje za potrebné, môže aj *ex offo* obmedziť účinok zrušenia svojho rozsudku (pozri v tomto zmysle rozsudok z 1. apríla 2008, Parlament a Dánsko/Komisia, C-14/06 a C-295/06, EU:C:2008:176, bod 85).

70 V súlade s touto judikatúrou súd Únie využil možnosť obmedziť časový účinok určenia neplatnosti právnej úpravy Únie, keď naliehavé dôvody právnej istoty súvisiace so všetkými záujmami, tak verejnými, ako aj súkromnými, ktorých sa týkali dotknuté veci, bránili spochybniť výber alebo vyplatenie peňažných súm, ku ktorým došlo na základe tejto právnej úpravy v období, ktoré predchádzalo dňu vyhlásenia tohto rozsudku (rozsudok z 22. decembra 2008, Régie Networks, C-333/07, EU:C:2008:764, bod 122).

71 V prejednávanej veci sa Všeobecný súd domnieva, že existujú naliehavé dôvody právnej istoty odôvodňujúce obmedzenie časových účinkov zrušenia napadnutého rozhodnutia. Na jednej strane by totiž okamžité spochybnenie výberu peňažných súm stanovených dotknutým opatrením pomoci malo škodlivé následky pre hospodárstvo Nemecka v hospodárskom a sociálnom kontexte, ktorý už bol poznačený nepriaznivými účinkami pandémie COVID-19. Na druhej strane treba zohľadniť skutočnosť, že zrušenie napadnutého rozhodnutia vyplýva z jeho nedostatočného odôvodnenia.

72 Podľa článku 266 ZFEÚ Komisia, ktorej akt bol zrušený, musí prijať opatrenia potrebné na vykonanie tohto rozsudku Všeobecného súdu.

73 Z týchto dôvodov treba účinky zrušenia napadnutého rozhodnutia odložiť až do prijatia nového rozhodnutia Komisiou. Vzhľadom na rýchlosť, s akou Komisia konala od predbežného oznámenia a oznámenia dotknutého opatrenia, sa uvedené účinky odkladajú na dobu, ktorá nemôže presiahnuť

dva mesiace odo dňa vyhlásenia tohto rozsudku v prípade, ak Komisia rozhodne prijať toto nové rozhodnutie v rámci článku 108 ods. 3 ZFEÚ, a na primeranú dodatočnú dobu, ak Komisia rozhodne začať konanie stanovené v článku 108 ods. 2 ZFEÚ (pozri v tomto zmysle rozsudok z 22. decembra 2008, Régie Networks, C-333/07, EU:C:2008:764, bod 126).

O trovách

74 Podľa článku 134 ods. 1 rokovacieho poriadku sa účastníkovi konania, ktorý vo veci nemal úspech, uloží povinnosť nahradiť trovy konania, ak to bolo v tomto zmysle navrhnuté. Keďže Komisia nemala vo veci úspech, znáša svoje vlastné trovy konania a je povinná nahradiť trovy konania žalobkyne v súlade s jej návrhmi.

75 Okrem toho podľa článku 138 ods. 1 rokovacieho poriadku členské štáty a inštitúcie, ktoré do konania vstúpili ako vedľajší účastníci konania, znášajú svoje vlastné trovy konania. Podľa článku 138 ods. 3 rokovacieho poriadku môže Všeobecný súd nariadiť, že vlastné trovy konania znáša aj iný vedľajší účastník konania než vedľajší účastníci uvedení v odseku 1.

76 Je teda potrebné rozhodnúť, že Spolková republika Nemecko, Francúzska republika a Condor znášajú svoje vlastné trovy konania.

Z týchto dôvodov

VŠEOBECNÝ SÚD (desiata rozšírená komora)

rozhodol takto:

1. **Rozhodnutie Komisie C(2020) 2795 final z 26. apríla 2020 týkajúceho sa štátnej pomoci SA.56867 (2020/N, ex 2020/PN) – Nemecko – Náhrada škody spôsobenej pandémiou COVID-19 spoločnosti Condor Flugdienst GmbH sa zrušuje.**

2. **Účinky neplatnosti tohto rozhodnutia sa odkladajú až do prijatia nového rozhodnutia Komisiou na základe článku 108 ZFEÚ. Uvedené účinky sa odkladajú na dobu, ktorá nemôže presiahnuť dva mesiace odo dňa vyhlásenia tohto rozsudku v prípade, ak Komisia rozhodne prijať toto nové rozhodnutie v rámci článku 108 ods. 3 ZFEÚ, a na primeranú dodatočnú dobu, ak Komisia rozhodne začať konanie stanovené v článku 108 ods. 2 ZFEÚ.**

3. **Komisia znáša svoje vlastné trovy konania a je povinná nahradiť trovy konania, ktoré vznikli spoločnosti Ryanair DAC.**

4. **Spolková republika Nemecko, Francúzska republika a Condor Flugdienst znášajú svoje vlastné trovy konania.**

Kornezov Buttigieg Kowalik-Bańczyk

Hesse Stancu

Rozsudok bol vyhlásený na verejnom pojednávaní v Luxemburgu 9. júna 2021.

Podpisy